

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Borgerforslag - støtterblanket

Du kan bruge denne blanket til at støtte et borgerforslag, hvis du ikke kan bruge den digitale løsning på borgerforslag.dk.

Der er ingen forpligtelser forbundet med at være støtter af et forslag.

Dine personoplysninger bliver ikke offentliggjort, når du er støtter af forslaget. Vi henviser i øvrigt til politikken for, hvordan vi behandler personoplysninger, på borgerforslag.dk. Du kan se et uddrag af persondatapolitikken med de relevante afsnit for støttere nedenfor.

Sådan støtter du ikkedigitalt et borgerforslag

1. Når du har udfyldt blanketten og underskrevet den, skal du sende den som fysisk post til Christiansborg, Folketinget, Rigsdagsgården 4, 1218 København K, att.: Borgerforslag.
2. Når Folketingets Administration har modtaget blanketten, kontrollerer administrationen ved at slå op i Det Centrale Personregister (CPR), at du har stemmeret til folketingsvalg. Herefter registrerer vi din støtte i systemet, og du modtager en bekræftelse pr. brev eller e-mail på, at din støtte er registreret.

Titel

Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Id: FT-23917

Forslag

Folketinget har bestilt en undersøgelse af Afghanistan-krigen. Nu vil de samme politikere beskytte sig selv – med en ret til at censurere deres udtalelser ud af historien.

Forslaget pålægger Folketinget at gennemføre en afstemning om at give forskerne ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) mulighed for at gengive samtlige af Udenrigsministeriets sikkerhedsmæssigt godkendte udtalelser, oplysninger og optegnelser fra Det Udenrigspolitiske Nævns møder i den uvildige historiske udredning af Danmarks militære og civile indsats i Afghanistan i perioden 2001-2021.

Gengivelsen sker med navns nævnelser på de medlemmer af nævnet og de ministre, der har afgivet udtalelserne i det omfang, forskerne finder det relevant.

Det er ikke en betingelse, at det enkelte nævnsmedlem eller den enkelte minister giver særskilt tilsagn.

Beslutningen omfatter alene materiale, som Udenrigsministeriet har vurderet kan offentliggøres uden skade for statens sikkerhed, rigets forsvar eller udenrigspolitiske forhold.

Er udredningen allerede udkommet i citat-censureret form, skal den uredigerede – men sikkerhedsscreende – version offentliggøres inden for samme frist.

Folketingets formand træffer de fornødne foranstaltninger hertil, herunder at meddele Folketingets samtykke til Udenrigsministeriet i medfør af samtykkeordningen.

Beslutningen gælder alene udredningen om Afghanistan. Den ændrer ikke § 4 i lov om Det Udenrigspolitiske Nævn og berører ikke fortrolighedsordningen i Det Udenrigspolitiske Nævn i andre sager.

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Indstillingen fra Det Udenrigspolitiske Nævn og den beslutning, et flertal i Folketingets Præsidium tiltrådte den 7. maj 2026, tilsidesættes begge for så vidt angår kravet om individuelt samtykke fra den enkelte politiker.

Beslutningen sker i overensstemmelse med undersøgelsens kommissorium, samtykkeordningen mellem Folketinget og Udenrigsministeriet om offentliggørelse m.v. af optegnelser fra møder i Det Udenrigspolitiske Nævn.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget giver forskerne ved DIIS ret til at citere de af Udenrigsministeriet sikkerhedsmæssigt godkendte uddrag og citater fra optegnelser i Det Udenrigspolitiske Nævn i den uvildige historiske udredning om Danmarks indsats i Afghanistan – uden at den enkelte minister eller det enkelte nævnsmedlem skal samtykke individuelt.

1. Kernen i denne sag

Spørgsmålet om adgang til at citere fra optegnelserne er et politisk valg. En afvejning mellem på den ene side demokratiet, befolkningen, Afghanistan, soldaterne og de pårørende – alle med en berettiget interesse i, at de beslutninger, der blev truffet på Danmarks vegne, kan ses i klart lys. Og på den anden side den enkelte folkevalgtes ønske om at kunne skjule, hvad de har sagt.

Intet i nævnsloven, samtykkeordningen, kommissoriet eller beretningen giver politikerne ret til at bortredigere sig selv fra en uvildig udredning. Den ret har de ikke fået af loven. De har taget den – ved at bruge deres egen magt til at vedtage en ordning, der beskytter dem selv. Det er ikke jura. Det er politikere, der censurerer den forskning, de selv har bestilt.

Forslaget sikrer, at hvert folketingspolitiker med sin stemme offentligt skal vælge – mellem demokratisk åbenhed eller politisk selvbeskyttelse.

2. Krig - én af de mest indgribende beslutninger i et demokrati

At sende danskere i krig er en af de mest indgribende beslutninger, et demokrati overhovedet kan træffe. 44 danskere mistede livet i Afghanistan; 37 af dem faldt i kamp. (note 1) Hertil kommer tusinder af sårede og hjemvendte, der bærer ar, ingen kan se.

Når Folketinget træffer beslutninger af den karakter, har befolkningen, soldaterne og de pårørende krav på at vide, på hvilket grundlag det skete. Folketinget bestilte selv udredningen i 2021 – et næsten enigt Folketing stemte for. (note 2) Rapporten er over 1.000 sider og har ligget klar i mere end et år.

3. Fortroligheden beskytter oplysninger, ikke politikere

Hjemlen for fortroligheden i Det Udenrigspolitiske Nævn findes i § 4 i lov nr. 54 af 5. marts 1954 om Det Udenrigspolitiske Nævn. (note 3) Bestemmelsen pålægger nævnsmedlemmer en pligt til at hemmeligholde, hvad de erfarer i nævnet, når sagen er betegnet som fortrolig. Det er en informationsbeskyttende pligt, der hviler på medlemmet – ikke en personbeskyttende ret, som medlemmet er blevet lovet.

Det fremgår af lovens ordlyd, af Lovsekretariatets notater og af sikkerhedscirkulære nr. 204 af 7. december 2001, at det er oplysningerne – ikke mødedeltagernes navne – der beskyttes. (note 4)

Argumentet om, at enkeltpersoner skal give tilsagn til afklassificering, har ingen hjemmel – hverken i nævnsloven, i samtykkeordningen, i kommissoriet eller i den praksis, der er fulgt i tidligere udredninger.

Som i alle andre tilfælde, ligger kompetencen til at frigive oplysningerne hos den myndighed, der ejer dokumenterne, ikke hos de enkeltpersoner, der i medfør af deres hverv optræder deri.

Tidligere udenrigsminister Holger K. Nielsen (SF), der har siddet i Det Udenrigspolitiske Nævn i ca. 25 år,

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

har bekræftet det samme: »Jeg har aldrig fået et sådant 'løfte' endsige indgået en 'aftale' om fortrolighed. Jeg har derimod – i medfør af Grundloven og Nævnsløven – fået et 'påbud' om at respektere fortroligheden. Ikke af hensyn til mig selv, men af hensyn til Danmarks sikkerhed og udenrigspolitiske interesser. Der er tale om et krav, ikke et løfte.« (note 5)

Når Udenrigsministeriet har vurderet, at oplysningerne kan offentliggøres uden skade for statens sikkerhed, rigets forsvar eller udenrigspolitiske forhold, ophører grundlaget for fortrolighed. Tilbage står alene politiske interesser i at undgå offentlighed om egne udtalelser. Det er ikke et beskyttelseshensyn, loven kender. Det er, med andre ord, ren politik.

4. Samtykkeordningen er fulgt – Folketinget skal blot sige ja

Folketinget har selv i 2021 – ved et bredt politisk forlig mellem regeringen, V, DF, SF, RV, EL, KF, LA, Frie Grønne, KD og ALT – bestilt udredningen og fastlagt retningslinjer for forskernes adgang.

Disse retningslinjer svarer til dem, der gjaldt ved Krigsudredningen fra 2019, og fastslår i bilag 1, nr. 5: forskernes adgang til at offentliggøre nævnsoptegnelser sker »i henhold til den særlige samtykkeordning mellem Udenrigsministeriet og Folketinget«. (note 6)

Samtykkeordningen beskriver fem trin. Trin 1 og 3 er Udenrigsministeriets sikkerhedsvurderinger; trin 2 er adgang under tavshedspligt; trin 4 er Udenrigsministeriets anmodning til Folketinget; trin 5 er Folketingets samtykke. Udenrigsministeriet har gennemgået materialet og givet grønt lys.

Det er trin 5, dette borgerforslag pålægger Folketinget at gennemføre – ved at sige ja.

Det flertal i Folketingets Præsidium, der den 7. maj 2026 tiltrådte indstillingen fra Det Udenrigspolitiske Nævn, valgte ikke at meddele almindeligt samtykke. (note 7) I stedet blev der opstillet en yderligere betingelse, som ikke følger af samtykkeordningen: at hver enkelt minister og hvert enkelt nævnsmedlem skal samtykke individuelt, før vedkommendes udtalelser kan gengives med navn. Det er denne nyindførte vetoret, forslaget tilsidesætter.

5. Tidligere praksis: Fire gange er det gået fint

Forskere har fire gange tidligere fået adgang til at citere fra Det Udenrigspolitiske Nævns optegnelser i offentliggjorte udredninger: Nikolaj Petersens »Dansk Udenrigspolitisk Historie«, bind 6 (2004), DIIS' kolde krig-udredning (2005), CIA-udredningen ledet af professor Morten Heiberg (2012) og Krigsudredningen om Danmarks militære engagement i Kosovo, Afghanistan og Irak ledet af professor Rasmus Mariager (2019). (note 8)

Ingen politikere er kommet i klemme. Dansk sikkerhed er ikke blevet kompromitteret. Nævnet har fungeret videre. CIA-udredningen i 2012 førte tværtimod til, at USA udstedte en bedre garanti – en konkret politisk gevinst af åbenheden.

At vетоretten først indføres nu – over for en udredning, der retter sigtekornet mod nulevende politikeres egne beslutninger om krig – er, som professorerne Mariager og Heiberg har formuleret det, »uacceptabelt og unødvendigt«. (note 9)

7. Moral injury, ansvar og veteranerne

Beslutningerne blev truffet på vegne af et helt land. De blev udført af danske soldater. For mange af dem fulgte efter hjemkomsten en lang vej gennem Veteracentret, jobcentre, arbejdsskadesystemet og psykiatrien – hvor det værste, de havde oplevet, hver gang skulle foldes ud foran nye fremmede som prisen for at få hjælp. Sagde de nej, fik de ingen erstatning.

For de pårørende til de faldne er det ikke en akademisk debat. Det er spørgsmålet om, hvorfor deres mand, hustru, søn eller datter blev sendt af sted – og om beslutningstagerne vil stå ved deres ord.

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

8. Nævnet kan tåle dagslys – også fremover

Det Udenrigspolitiske Nævn er en grundlovsbestemt del af Danmarks udenrigspolitiske beslutningsproces, jf. grundlovens § 19, stk. 3. (note 10)

Når nævnet bruges til at lukke for offentlighed om allerede afsluttede, sikkerhedsscreenede beslutninger om krig, kommer ordningen i konflikt med sin egen forfatningsmæssige funktion: at sikre, at regeringen rådfører sig med Folketinget – på befolkningens vegne.

Forslaget berører ikke § 4 i lov om Det Udenrigspolitiske Nævn.

Tavshedspligten består. Klassificering og sikkerhedsgodkendelse består. Det aflytningssikrede mødelokale forbliver, hvad det skal være.

Forslaget vedrører alene konkrete optegnelser i en konkret udredning, Folketinget selv har bestilt, og som Udenrigsministeriet har sikkerhedsgodkendt. Også fremover må og skal den politiske debat om krig og fred kunne tåle dagslys. Et demokrati, hvis beslutningstagere vægrer sig ved at blive undersøgt, er ikke et bedre demokrati. Det er et svagere et af slagsen. (note 11)

9. Hvad forslaget IKKE er

Forslaget ophæver ikke den generelle regel om fortrolighed i Det Udenrigspolitiske Nævn og ændrer ikke § 4 i lov om Det Udenrigspolitiske Nævn. Det gælder ikke fremtidige udredninger. Det tilsidesætter ikke Udenrigsministeriets sikkerhedsvurdering – tværtimod gælder det kun allerede sikkerhedsgodkendt materiale.

Forslaget pålægger heller ikke nogen at udtale sig. Det enkelte medlem og den enkelte minister er fortsat ikke pligtig til at give interview. Forslaget angår alene det skriftlige materiale i Folketingets arkiv.

Forslaget er partipolitisk neutralt. Vetoretten er en model, der rammer alle politikere, og kritikken har lydt på tværs af blokkene. Forslaget retter sig mod modellen – ikke mod bestemte partier.

10. Effekt og økonomi

Forslaget medfører ingen merudgifter. Tværtimod færdiggøres et udredningsarbejde.

// Forslagsstiller og medstillere udtaler sig i denne sag alene som privatpersoner //

Noter

- 1) Forsvarsministeriet og Forsvaret, faldne i Afghanistan 2002-2013.
- 2) Aftale om uvildig historisk udredning af Danmarks militære og civile indsats i Afghanistan i perioden 2001-2021, indgået november 2021.
- 3) Lov nr. 54 af 5. marts 1954 om Det Udenrigspolitiske Nævn, § 4.
- 4) Sikkerhedscirkulære nr. 204 af 7. december 2001; Folketingets Lovsekretariats notater om fortrolighed og tavshedspligt (2012 og 2017).
- 5) Holger K. Nielsen (SF), fhv. udenrigsminister, opslag på LinkedIn, maj 2026.
- 6) Aftale af 2021 om uvildig historisk udredning af Danmarks indsats i Afghanistan 2001-2021, bilag 1, nr. 5; samtykkeordning mellem Folketinget og Udenrigsministeriet, trin 1-5.
- 7) Folketinget, »Et flertal i Præsidiets følger indstillingen fra Det Udenrigspolitiske Nævn om Afghanistanudredning«, 7. maj 2026.
- 8) Mariager og Heiberg, Politiken, 17. januar 2026.
- 9) Mariager og Heiberg, Politiken, 13. april 2026.
- 10) Danmarks Riges Grundlov, § 19, stk. 3.
- 11) Politiken, lederartikler af Marcus Rubin, 25. maj 2025 og 15. april 2026.

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Forslag stillet af

Morten Kromann
Danmark Adressebeskyttelse

Kontaktoplysninger

mortenkromann@gmail.com

Medstillere

Peter Hjorth
Aarhus

Kontaktoplysninger

peterhjorth42@gmail.com
50501007

Anders Dyrholm
Aarhus

kontakt@andersdyrholm.dk
29878872

Claus Porse
Faaborg-Midtfyn

claus@porse.dk
20878617

Morten Reintoft
Frederiksberg

morten@reintoft.net
51201095

Søren Ole Ekelund
Faaborg-Midtfyn

me@soerenekelund.dk
20730028

Mads Silberg Niebuhr
Solrød

madssilberg@gmail.com
22509188

Johanne Lykke
Lejre

johanne.lykke@outlook.com

Asger Sylvester Hartlev Kjærum
København

asgerkjaerum@gmail.com
27122197

Carsten Rasmussen
Fredericia

formand@danmarksveteraner.dk

Morten Vester Haldrup
København

mvhaldrup@protonmail.com
20730023

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Støtteerklæring

For borgere der ikke kan bruge den digitale løsning på borgerforslag.dk.

Jeg ønsker at være støtter for det borgerforslag, der fremgår af denne blanket.

Fulde navn (skal udfyldes)

Adresse (skal udfyldes)

Postnummer (skal udfyldes)

By (skal udfyldes)

Cpr-nummer (skal udfyldes)

E-mail (hvis du ønsker en kvittering for registreringen af din støtte pr. e-mail)

Dato

Underskrift

Med min underskrift bekræfter jeg, at jeg har læst forslaget, og at jeg har læst og accepteret samtykkeerklæringen nedenfor.

Erklæring om samtykke for støttere

Jeg har læst og er indforstået med Politikken for behandling af personoplysninger i ordningen om borgerforslag. Du kan læse et uddrag af politikken på følgende side.

Jeg er indforstået med

- at personoplysninger om mig behandles som beskrevet, når jeg benytter ordningen,
- at jeg som støtter af et borgerforslag ikke kan trække min støtte tilbage, når jeg har givet den, og
- at jeg kun kan støtte det samme borgerforslag én gang.

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Sådan behandler vi dine personoplysninger på borgerforslag.dk

Når du anvender hjemmesiden borgerforslag.dk som hovedstiller af et borgerforslag, medstiller af et borgerforslag eller støtter af et borgerforslag, behandler vi nogle oplysninger om dig. Dette er nærmere beskrevet i det følgende.

Derfor behandler vi dine personoplysninger

Vores formål med at behandle dine personoplysninger på borgerforslag.dk er at varetage de opgaver, der følger af:

- Lov nr. 1672 af 26. december 2017 om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget. Loven er ændret ved lov nr. af 698 af 24. maj 2022.
- Bekendtgørelse nr. 843 af 8. juni 2022 om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget.

De oplysninger, vi indsamler i forbindelse med borgerforslagsordningen, bruger vi ikke til andre formål, og vi videregiver dem ikke til andre.

Særligt for ikkedigitale borgere

Borgere, som ikke benytter den digitale løsning på borgerforslag.dk, og som vi herefter kalder ikkedigitale borgere, kan i stedet benytte en papirbaseret løsning. De kan tilkendegive, at de ønsker at være hovedstiller, medstiller eller støtter af et borgerforslag, ved at indsende en blanket med de relevante oplysninger til Folketingets Administration med fysisk post.

Når vi modtager en blanket fra en ikkedigital borger, undersøger vi ved at slå op i Det Centrale Personregister, om borgeren har stemmeret til folketingsvalg. Det er en betingelse for at benytte borgerforslagsordningen, at man har stemmeret til folketingsvalg, og oplysningerne om stemmeret bruger vi til at sikre, at borgeren opfylder denne betingelse.

Det Centrale Personregister indeholder ikke oplysninger om valgret for personer med fast bopæl på Færøerne. Disse skal derfor afgive en erklæring om, at de har stemmeret til Folketinget. Erklæringen træder i stedet for Folketingets Administrations opslag af, at den pågældende har valgret, ved at slå personen op i Det Centrale Personregister. Hvis de ikke har et cpr-nummer, skal de i stedet oplyse deres færøske p-tal.

Hvis betingelsen om stemmeret er opfyldt, indtaster Folketingets Administration oplysningerne fra blanketten i systemet. Vi behandler de indtastede oplysninger på samme måde som de tilsvarende oplysninger om borgere, der har brugt den digitale løsning.

Læg mærke til, at vi gemmer korrespondance pr. post eller e-mail mellem Folketingets Administration og ikkedigitale borgere i Folketingets Administrations almindelige journal- og sagsbehandlingssystemer. Formålet er navnlig at sikre dokumentation af sagsbehandlingen, f.eks. for at kunne rekonstruere hændelsesforløb, hvis der skulle opstå uenighed mellem Folketingets Administration og borgere om administrationen af ordningen.

De blanketter, vi modtager fysisk, gemmer vi i et afgrænset tidsrum. Vi opbevarer dem bag lås, og de er kun tilgængelige for medarbejdere i Folketingets Administration, som har brug for at få adgang til oplysningerne i blanketterne for at varetage arbejdsopgaver i relation til borgerforslagsordningen.

Sikkerhed og logning i den digitale løsning på borgerforslag.dk

Kommunikation mellem brugere og systemet foregår via en krypteret og sikker forbindelse.

Systemet er hostet eksternt, og Folketingets Administration har indgået en databehandleraftale, som vi løbende kontrollerer.

Vi opbevarer data, som vi behandler i systemet, på servere, der fysisk befinder sig i EU.

FT-23917 - Folketinget må ikke svigte vores veteraner: åbenhed og ærlighed i det politiske system - også når det gælder krigen i Afghanistan

Dataansvarlig myndighed og kontakt

Folketinget er den dataansvarlige myndighed for borgerforslagsordningen.

Du kan kontakte Folketingets Administration med spørgsmål om, hvordan vi i Folketingets Administration behandler personoplysninger i forbindelse med borgerforslagsordningen. Du kan sende en e-mail til os på borgerforslag@ft.dk, eller du kan ringe til os på telefon 3337 5500.

Du kan også sende et brev til os:

Christiansborg, Folketinget
Att.: Borgerforslag
Rigsdagsgården 4
1218 København K

Du kan også kontakte Folketingets Administrations databeskyttelsesrådgiver på e-mail dpo@ft.dk eller på telefon 3337 5500 eller ved at sende et brev att. databeskyttelsesrådgiveren.